

SPIN
'25

ZBORNİK RADOVA

DIGITALNA TRANSFORMACIJA LANACA SNABDEVANJA U INDUSTRIJI 4.0

6. I 7. NOVEMBAR 2025.

Univerzitet u Beogradu
Fakultet organizacionih nauka

Univerzitet u Beogradu
Fakultet organizacionih nauka
Centar za operacioni menadžment

XV Skup privrednika i naučnika SPIN '25

DIGITALNA TRANSFORMACIJA LANACA
SNABDEVANJA U INDUSTRIJI 4.0

6. i 7. novembar 2025. godine, Beograd, Srbija

ZBORNIK RADOVA

**XV Skup privrednika i naučnika SPIN '25
DIGITALNA TRANSFORMACIJA LANACA SNABDEVANJA U
INDUSTRIJI 4.0**

Urednici

prof. dr Biljana Cvetić
doc. dr Radul Milutinović

Izdavač

Univerzitet u Beogradu – Fakultet organizacionih nauka, Jove Ilića 154,
Beograd, Srbija
www.fon.bg.ac.rs

Tiraž

100 primeraka

Štampa

Donat Graf d.o.o., Beograd

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
005:658.7(082)
658:004(082)
005:004(082)

СКУП привредника и научника СПИН (15 ; 2025 ; Београд)

Digitalna transformacija lanaca snabdevanja u industriji 4.0 : zbornik radova / XV Skup privrednika i naučnika SPIN'25, 6. i 7. novembar 2025., Beograd ; [organizatori] Centar za operacioni menadžment [FON-a] [i Privredna komora Srbije - Privredna komora Beograda] ; [urednici Biljana Cvetić, Radul Milutinović]. - Beograd : Univerzitet, Fakultet organizacionih nauka, 2025 (Beograd : Donat Graf). - XII, 584 str. : graf. prikazi, tabele ; 25 cm

Na spor. nasl. str.: Digital transformation of supply chains in industry 4.0. - Tiraž 100. - Str. 1-4: Predgovor / urednici = Foreword / editors. - Predgovor / urednici. - Bibliografija uz svaki rad. - Abstracts.

ISBN 978-86-7680-499-3

a) Ланци снабдевања -- Управљање -- Зборници b) Менаџмент -- Информациона технологија -- Зборници v) Пословање -- Дигитална технологија -- Зборници

COBISS.SR-ID 183598089

SINERGIJSKI EFEKTI DIGITALNE TRANSFORMACIJE I ODRŽIVOSTI NA SAVREMENE LANCE SNABDEVANJA	83
<i>STEFAN UGRINOV, DRAGAN ČOČKALO, MIHALJ BAKATOR, SANJA STANISAVLJEV.....</i>	<i>83</i>
MOGUĆNOSTI PRIMENE ROBOTSKE AUTOMATIZACIJE PROCESA U LANCIMA SNABDEVANJA	90
<i>JOVAN PETRONIJEVIĆ, MILJANA LUKOVIĆ, BILJANA CVETIĆ, MILOŠ DANILOVIĆ</i>	<i>90</i>
LANACI SNABDEVANJA KAO JEDAN OD KLJUČNIH STRATEŠKIH POKRETAČA CARINA I CARINSKIH SLUŽBI.....	98
<i>BOJAN VUKOVIĆ, TIJANA MILANOVIĆ</i>	<i>98</i>
ADVANCING RETAIL EFFICIENCY: EVIDENCE FROM CASE STUDIES ON AUTOMATIC REPLENISHMENT SYSTEMS.....	105
<i>GORAN AVLIJAS.....</i>	<i>105</i>
STRATEGIJE ELASTIČNOSTI U FARMACEUTSKIM LANCIMA SNABDEVANJA	113
<i>ANĐELA ZDRAVIĆ, BILJANA CVETIĆ, MILJANA LUKOVIĆ.....</i>	<i>113</i>
 NAPREDNA I INTELIGENTNA PROIZVODNJA	 122
EDUKATIVNI POTENCIJAL SOFTVERA OPR-MAN U NASTAVI PLANIRANJA MATERIJALNIH POTREBA	123
<i>ANA SAMARDŽIĆ, MILJANA LUKOVIĆ, MILOŠ DANILOVIĆ.....</i>	<i>123</i>
 UPRAVLJANJE PROIZVODNJOM I USLUGAMA.....	 131
PRIMENA DIGITALNIH TEHNOLOGIJA U UPRAVLJANJU PROIZVODNJOM I PRUŽANJEM USLUGA U FARMACEUTSKOJ INDUSTRIJI	132
<i>ANĐELA ZDRAVIĆ, TEODORA RAJKOVIĆ, DANICA LEČIĆ-CVETKOVIĆ.....</i>	<i>132</i>
PRIMENA KPI ZA UNAPREĐENJE UPRAVLJANJA NABAVKOM U AUTOMOBILSKOJ INDUSTRIJI	141
<i>TEODORA BRKIĆ, DANICA LEČIĆ-CVETKOVIĆ, TEODORA RAJKOVIĆ</i>	<i>141</i>
SPREŠIT APLIKACIJA ZA UPRAVLJANJE MATERIJALNIM I NEMATERIJALNIM TOKOVIMA U KETERING PREDUZEĆU	149
<i>PETAR NEDEJKOVIĆ, DR SLOBODAN ANTIĆ, DR LENA ĐORĐEVIĆ MILUTINOVIĆ.....</i>	<i>149</i>
UTICAJ MOTIVACIONIH FAKTORA NA RAZVOJ PREDUZETNIČKIH NAMERA U REPUBLICI SRBIJI	157
<i>TAMARA KOSTIĆ, ZORAN RAKIĆEVIĆ, OGNJEN ANĐELIĆ, NEMANJA MILENKOVIĆ.....</i>	<i>157</i>
KOMPARATIVNA ANALIZA UTICAJA RAZLIČITIH FAZI SKUPOVA NA FAZI ABC/XYZ KATEGORIZACIJU ZALIHA	166
<i>ZORAN RAKIĆEVIĆ, ALEKSANDAR RAKIĆEVIĆ, OGNJEN ANĐELIĆ.....</i>	<i>166</i>

UTICAJ MOTIVACIONIH FAKTORA NA RAZVOJ PREDUZETNIČKIH NAMERA U REPUBLICI SRBIJI

MOTIVATIONAL FACTORS IMPACT ON THE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURIAL INTENTIONS IN THE REPUBLIC OF SERBIA

Tamara Kostić¹, Zoran Rakićević², Ognjen Anđelić³, Nemanja
Milenković⁴

^{1,2,3,4} Fakultet organizacionih nauka,

¹tk20233436@student.fon.bg.ac.rs

²zoran.rakicevic@fon.bg.ac.rs, ORCID: 0000-0002-8114-7762

³ognjen.andjelic@fon.bg.ac.rs, ORCID: 0000-0001-6390-6545

⁴nemanja.milenkovic@fon.bg.ac.rs, ORCID: 0000-0001-5996-3141

Apstrakt: U zemljama koje su prošle kroz tranziciju planske u tržišnu ekonomiju i gde se češće bira rad u postojećim preduzećima nego samozapošljavanje, razumevanje motivacije preduzetnika predstavlja važan preduslov za objašnjenje preduzetničkog ponašanja. Cilj ovog rada je ispitivanje motivacionih faktora i njihove povezanosti sa preduzetničkim namerama u Republici Srbiji. Analizirana je veza između preduzetničkih namera i različitih motivacionih faktora, kao i njihova prediktivna moć. Rezultati korelacione analize pokazuju da je pet od šest motivacionih faktora statistički značajno i umereno jako korelisano sa preduzetničkim namerama. Rezultati stepwise regresione analize ukazuju da su tri od šest faktora statistički značajni prediktori preduzetničkih namera. Dobijeni nalazi delimično potvrđuju teorijsku osnovu istraživanja i naglašavaju značaj razvoja motivacionih faktora za unapređenje preduzetništva.

Ključne reči: Preduzetničke namere, motivacioni faktori, korelaciona i regresiona analiza

Abstract: In countries that went thorough the transition from planned to market-driven economy and where employment in existing enterprises is more common than self-employment, understanding of entrepreneurial motivation is essential for explaining entrepreneurial behavior. This paper examines motivational factors and their relationship with entrepreneurial intentions in the Republic of Serbia, as well as their predictive power. Correlation analysis shows that five of six motivational factors are statistically significant and moderately correlated with entrepreneurial intentions, while the stepwise regression analysis identifies three significant predictors. These findings partially confirm the theoretical basis of the study and emphasize the importance of strengthening motivational factors to foster entrepreneurship.

Keywords: Entrepreneurial intentions, motivational factors, correlation and regression analysis

1. UVOD

Preduzetništvo obuhvata niz aktivnosti od pronalaženja prilike i razvoja ideje, preko prikupljanja resursa, do organizacije i traženja kupaca (Shane et al., 2003). Razvoj preduzetništva ima ključnu ulogu u ekonomskom rastu, posebno kroz mala i srednja preduzeća (MSP). U razvijenim zemljama, MSP čine 95% svih firmi i zapošljavaju 60% radne snage, a u EU učestvuju sa 99,8% i obezbeđuju 67,1% zaposlenosti (Stefanović et al., 2010). U postkomunističkim zemljama ipak se češće bira zaposlenje u postojećim preduzećima nego samozapošljavanje kroz osnivanje novih preduzetničkih poduhvata. Razumevanje motivacije preduzetnika i njene interakcije sa prilikama i sposobnostima od suštinske je važnosti za razumevanje ponašanja koje vodi ekonomskom rastu (Shane et al., 2003). Glavni motivi u zemljama u razvoju su uspeh, autonomija, lično zadovoljstvo i sigurnost, dok je povećanje prihoda najčešći podsticaj za pokretanje poduhvata (Rakićević & Anđelić, 2025), pa dugoročni razvoj preduzetništva zahteva održive motive uz institucionalnu podršku (Stefanović et al., 2010).

Cilj rada je ispitivanje motivacionih faktora i njihove povezanosti sa preduzetničkim namerama u Republici Srbiji. Istraživanje je sprovedeno na uzorku od 81 ispitanika, analizirajući različite motivacione faktore i njihov uticaj na preduzetničke namere. Rad obuhvata pregled literature, metodološki okvir i definisanje hipoteza, zatim rezultate dobijene metodama statističkog zaključivanja, tj. inferencijalne statistike, a na posletku se iznose zaključci, ograničenja, ali i pravci budućih istraživanja.

2. PREGLED LITERATURE

Literatura nudi različite pristupe tumačenju motiva koji se odnose na preduzetništvo. Dok jedan pristup naglašava lične osobine (potrebe za postignućem, toleranciju na neizvesnost, sklonost riziku, inovativnost itd.) druga ističe situacione faktore, kroz takozvani *Push-pull* model (Rakićević & Anđelić, 2025). *Push* faktori, poput nezaposlenosti ili nezadovoljstva poslom, guraju pojedinca u preduzetništvo, dok *pull* faktori (nezavisnost, veći prihod, promena životnog stila, korišćenje znanja) „uvlače“ pojedinca u preduzetništvo. *Benzing* i *Chu* (2009) identifikuju četiri osnovne grupe motiva: spoljašnje nagrade, nezavisnost, unutrašnje nagrade i porodičnu sigurnost, pri čemu *pull* motivi često preovlađuju. *Wang* i saradnici (2010) analizirali su faktore koji utiču na samozapošljavanje kroz model od 17 odnosa između osam glavnih determinanti: preduzetničke samopouzdanosti, sklonosti riziku, pravne i institucionalne podrške, društvenih mreža, normi, podrške vlade, porodične pozadine i motivacije za samozapošljavanje. Rezultati pokazuju da samopouzdanje i spremnost na rizik snažno oblikuju motivaciju, dok institucionalna i mrežna podrška pozitivno utiču na aktivnosti, a porodična pozadina doprinosi kulturi preduzetništva. Autori naglašavaju složenost interakcija ovih faktora i potrebu za integrisanim istraživačkim pristupom. U skladu s tim, *Schjoedt* i *Shaver* (2007) ukazuju da održavanje motivacije zavisi od psihološke otpornosti u suočavanju s neizvesnošću, dok *Uy* i saradnici (2013) naglašavaju ulogu pozitivnih

emocija u istrajnosti i prevazilaženju prepreka. *Carsrud i Brännback* (2011) dodatno ističu da motivacija proističe iz kombinacije finansijskih, psiholoških, socijalnih i kulturnih dimenzija. Sveukupno, motivacija u preduzetništvu predstavlja dinamičan i kompleksan proces oblikovan individualnim, institucionalnim i društvenim faktorima.

Posebno se izdvajaju **finansijski motivi**, koji podrazumevaju težnju ka većim prihodima, ekonomskoj nezavisnosti i sigurnosti (Hoogendoorn et al., 2024). *McClelland* (1961) naglašava potrebu za postignućem kao osnovnu pokretačku snagu, dok *Hisrich i Peters* (1986) ukazuju da uspeh preduzetnika zavisi od sposobnosti upravljanja resursima i poslovnim aktivnostima, što uključuje i finansijske ishode (Eniola, 2021). *Gartner* (1985) dodaje da različite dimenzije preduzetništva, uključujući kreativnost i inovativnost, mogu biti podstaknute finansijskim ciljevima. Pored finansija, **profesionalni razvoj i učenje** predstavljaju značajan izvor motivacije (Sun et al., 2023). *Bandura* (1977) ističe značaj poverenja u sopstvene sposobnosti, dok *Gibb* (1993) naglašava ulogu obrazovanja i kontinuiranog razvoja u izgradnji preduzetničkih veština. Samostalnost i kontrola nad sopstvenim radom takođe su snažni motivi. *Rotter* (1966) definiše interni lokus kontrole kao verovanje da pojedinac oblikuje sopstvenu sudbinu, a *Hisrich i Brush* (1984) pokazuju da težnja ka autonomiji podstiče efikasnije upravljanje resursima. **Samostalnost i mogućnost kontrole** sopstvenog rada takođe se izdvajaju kao jedan od veoma važnih motivacionih faktora za preduzetnike. Pokretanjem sopstvenog biznisa, pojedinci dobijaju priliku da samostalno donose odluke i oblikuju tok poslovanja (Al-Mamary & Alshallaqi, 2022). *Rotter* (1966) definiše interni lokus kontrole kao verovanje da pojedinac može da utiče na sopstvenu sudbinu, što se direktno dovodi u vezu sa motivacijom za samostalno vođenje biznisa (Asante & Affum-Osei, 2019). Pored toga, *Hisrich i Brush* (1984) ističu da preduzetnici koji traže autonomiju i kontrolu često bolje upravljaju resursima i preuzimaju odgovornost za poslovni (ne)uspeh. Kao još jedan od vrlo važnih faktora koji oblikuju motivaciju za preduzetništvom treba napomenuti društveno okruženje i uticaj drugih, to jest **socijalne faktore** (Brändle & Kuckertz, 2023; Burlea-Schiopoiu & Popovici, 2024). Porodica, prijatelji i mentori mogu pružiti podršku, ohrabriti i dati savet koji može olakšati pokretanje biznisa. *Shapero i Sokol* (1982) ističu da socijalni faktori oblikuju percepciju preduzetništva i utiču na odluku pojedinca da se uključi u poslovne aktivnosti. *Aldrich i Cliff* (2003) dodaju da porodica, kao i društvene mreže imaju trajni uticaj na preduzetničke odluke, pogotovu u ranoj fazi poslovanja. Sociodemografski faktori (pol, starost, obrazovanje, prihodi) takođe oblikuju motivaciju (Amidžić, 2019). **Lična motivacija** uključuje unutrašnje pokretače poput želje za postignućem, samorealizacijom i ličnim uspehom. *McClelland i Winter* (1969) navode da potreba za postignućem motiviše preduzetnike da prevaziđu prepreke i teže uspehu. S druge strane, **strah od neuspeha** može imati dvojaki efekat. Sa jedne strane, on može motivisati pojedinca da se bolje pripremi, ali isto tako ga može i obeshrabriti odvratiti od preduzetništva (Amidžić, 2019; Morris et al., 2024). *Brockhaus* (1980) u svom istraživanju pokazuje da sposobnost balansiranja rizika i ličnih aspiracija zapravo određuje uspešnost preduzetničkih poduhvata.

Upravo prethodno pomenuti faktori: finansijski, faktori profesionalnog razvoja, samostalnost i kontrola, socijalni, faktori lične motivacije i dostignuća, i strah od neuspeha i prepreke, predstavljaju motivacione faktore koji će biti ispitivani u nastavku. U radu se dalje ispituje povezanost preduzetničkih namera i različitih motivacionih faktora kao i prediktivna moć tih faktora u odnosu na preduzetničke namere.

3. METODOLOGIJA

Na osnovu prethodno prikazanog teorijskog okvira, formulisana su sledeća istraživačka pitanja o odnosu motivacionih faktora i preduzetničkih namera pojedinca:

- Da li postoji povezanost između različitih motivacionih faktora i preduzetničkih namera pojedinca?
- Da li različiti motivacioni faktori mogu biti korišćeni kao prediktori preduzetničkih namera pojedinca?

U skladu sa tim, u nastavku su formulisane sledeće opšte hipoteze:

- H1: *Postoji statistički značajna povezanost između svih motivacionih faktora i preduzetničkih namera* - Ova hipoteza dalje se može raščlaniti na 6 hipoteza u odnosu na svaki od 6 motivacionih faktora;
- H2: *Motivacioni faktori su statistički značajni prediktori preduzetničkih namera.*

Kako bi definisane hipoteze bile testirane, sprovedeno je istraživanje putem *online* upitnika na uzorku od 81 ispitanika u periodu od avgusta do septembra 2025. godine. Polazna pretpostavka bila je da motivacioni faktori predstavljaju važan element u razumevanju i objašnjenju razvoja preduzetničkih namera. U te svrhe, korišćena je korelaciona analiza, a nakon toga višestruka linearna regresiona analiza. U Tabeli 1 date su apsolutne frekvencije i procenti po grupama posmatranih kategorijskih obeležja.

Tabela 1: Frekvencija odgovora

Kategorija	Odgovor	n	%
Pol	Muški	42	51,9
	Ženski	38	46,9
	Ne želim da se izjasnim	1	1,2
Obrazovanje	Srednja škola	37	45,7
	Viša škola/Fakultet	32	39,5
	Master/Specijalističke/Doktorske studije	11	14,8
Zaposlenje	Nezaposlen/a	1	1,2
	Zaposlen/a	28	34,6
	Samozaposlen/a	52	64,2
Preduzetnici u porodici	Da, ranije	22	27,2
	Da, trenutno	27	33,3
	Ne	28	34,6
	Ne znam	4	4,9

Izvor: Sopstveno istraživanje autora

4. REZULTATI I DISKUSIJA

Kako bi se ispitala hipoteza H1, tj. postojanje veze između različitih motivacionih faktora i preduzetničkih namera, korišćen je test korelacije, s obzirom na to da su izmerena obeležja (motivacioni faktori i preduzetničke namere) neprekidna. Prethodnom primenom *Kolmogorov-Smirnov* testa, utvrđeno je da raspodela različitih motivacionih faktora kao i preduzetničkih namera ne podleže normalnoj raspodeli, pa je korišćena neparametarska *Spearman Rho* korelacija. U Tabeli 2 prikazana je korelaciona matrica između preduzetničkih namera i svih motivacionih faktora. Korelaciona analiza ukazuje na to da je 5 od 6 ispitivanih motivacionih faktora pozitivno i statistički značajno povezano sa preduzetničkim namerama. U odnosu na Ličnu motivaciju i dostignuća, Finansijske faktore, Profesionalni razvoj i Samostalnost i kontrolu, moguće je videti da postoji visoko statistički značajna korelacija ($p < 0,01$) sa preduzetničkim namerama. Kada je u pitanju faktor Strah od neuspeha i prepreke, postoji statistički značajna korelacija ($0,01 < p < 0,05$), dok statistički značajna korelacija između Socijalnih faktora i preduzetničkih namera ($p > 0,05$) ne postoji. Na osnovu ovih rezultata, može se tvrditi da je hipoteza H1 tačna za 5 od 6 motivacionih faktora.

Tabela 2: Rezultati korelacione analize motivacionih faktora i preduzetničkih namera

Faktor	Koeficijent korelacije (<i>Spearman Rho</i>)	p vrednost
Finansijski faktori	0,497	< 0,001
Profesionalni razvoj	0,455	< 0,001
Samostalnost i kontrola	0,445	< 0,001
Socijalni faktori	0,191	< 0,088
Lična motivacija i dostignuća	0,531	< 0,001
Strah od neuspeha i prepreke	0,254	< 0,022

Izvor: Sopstveno istraživanje autora

Kada je u pitanju hipoteza H2, na osnovu rezultata korelacione analize može se tvrditi da određeni motivacioni faktori mogu biti statistički značajni prediktori preduzetničkih namera pojedinca, pogotovo Lična motivacija i dostignuća i Finansijski faktori, koji imaju najviši stepen korelacije sa preduzetničkim namerama. Kako postoji teorijska osnova za značajnost svih motivacionih faktora, višestruka linearna regresija je u prvom koraku sprovedena korišćenjem svih prediktora, tj. svih 6 motivacionih faktora. Na osnovu prikazanih rezultata regresione analize može se zaključiti da model pokazuje povezanost između motivacionih faktora i preduzetničkih namera ($R = 0,660$). Koeficijent determinacije ($R^2 = 0,436$) ukazuje da 43,6% varijabiliteta preduzetničkih namera može biti objašnjeno ovim skupom prediktora, dok podešeni koeficijent determinacije (adj $R^2 = 0,39$) potvrđuje da model zadržava gotovo istu količinu objašnjenog varijabiliteta i nakon korekcije. Rezultati sugerišu da motivacioni faktori imaju značajnu prediktivnu moć kada je reč o formiranju preduzetničkih namera. Tabela 3 prikazuje statističku

značajnost pojedinačnih prediktora (motivacionih faktora) u okviru ovog regresionog modela.

Tabela 3: Rezultati regresione analize

Prediktori	Nestandardizovani koeficijenti		Standardizovani koeficijenti	t	p vrednost
	B	Std. Error	Beta		
Konstanta	-0,627	0,647	/	-0,969	0,336
Finansijski faktori	0,38	0,156	0,252	2,431	0,017
Profesionalni razvoj	0,298	0,134	0,269	2,229	0,029
Samostalnost i kontrola	0,047	0,156	0,034	0,298	0,767
Socijalni faktori	0,04	0,098	0,04	0,406	0,686
Lična motivacija i dostignuća	0,169	0,137	0,154	1,228	0,223
Strah od neuspeha i prepreke	0,249	0,125	0,188	1,988	0,05

Izvor: Sopstveno istraživanje autora

Na osnovu prikazanih rezultata višestruke regresione analize može se uočiti da nisu svi motivacioni faktori podjednako značajni prediktori preduzetničkih namera. Konstanta nije statistički značajna ($p=0,336$), što je očekivano jer sama po sebi nema interpretativnu vrednost. Od pojedinačnih prediktora, Finansijski faktori ($B=0,38$; $\beta=0,252$) pokazali su se kao statistički značajan prediktor, pri čemu pozitivan koeficijent ukazuje da rast finansijske motivacije povećava preduzetničke namere. Profesionalni razvoj ($B=0,298$; $\beta=0,269$; $p=0,029$) takođe je značajan prediktor, sa umerenim efektom, što znači da veća motivacija za profesionalnim usavršavanjem pozitivno utiče na razvoj preduzetničkih namera. Strah od neuspeha i prepreke ($B=0,249$; $\beta=0,188$; $p=0,050$) nalazi se na granici statističke značajnosti, što može značiti da ima određeni uticaj, ali slabiji i manje pouzdan u odnosu na finansijske i profesionalne faktore. Samostalnost i kontrola ($B=0,047$; $p=0,767$) i Socijalni faktori ($B=0,04$; $p=0,686$) nisu statistički značajni, što sugerise da u ovom modelu nemaju značajnu prediktivnu moć. Lična motivacija i dostignuća ($B=0,169$; $p=0,223$) takođe se nisu pokazali kao značajan prediktor, iako su korelacione analize ranije pokazale jaku povezanost, što može ukazivati na preklapanje sa drugim faktorima, tj. multikolinearnost. U celini, rezultati pokazuju da su Finansijski faktori i faktor Profesionalnog razvoja najsnažniji statistički značajni prediktori preduzetničkih namera, dok se faktor Strah od neuspeha i prepreke nalazi na samoj granici statističke značajnosti. Rezultati početnog modela pokazali su da nisu svi motivacioni faktori značajni prediktori preduzetničkih namera. Kako bi oni faktori koji nisu statistički značajni bili eliminisani, u narednom koraku analize primenjena je *stepwise* linearna regresija – *backward elimination* metod, jer jedina omogućava da u prvoj iteraciji budu uključeni svi prediktori. Dobijeni model nakon 4 iteracije zadržao je tri prediktora: Finansijske faktore, Profesionalni razvoj i Strah od neuspeha i prepreke, iste one koje je *enter* metod linearne regresije identifikovao kao statistički značajne. Profesionalni razvoj ($B=0,419$; $\beta=0,378$; $p<0,001$) i Finansijski faktori ($B=0,426$; $\beta=0,283$; $p=0,005$) su najsnažniji statistički značajni prediktori preduzetničkih namera, dok Strah od neuspeha i prepreke ($B=0,292$;

$\beta=0,221$; $p=0,016$) takođe ima značajan pozitivan uticaj. Dobijeni model objašnjava 41,8% varijabiliteta, dok je prethodni model objasnio 2% više. S obzirom na to da je broj prediktora smanjen sa 6 na 3 (redukcija dimenzije problema za 50%), pad procenta objašnjenog varijabiliteta je neznatan. Rezultati poslednje iteracije su prikazani u Tabeli 4. Na osnovu prikazanih rezultata *stepwise* regresione analize, može se zaključiti da model pokazuje povezanost između odabranih motivacionih faktora i preduzetničkih namera ($R=0,660$). Koeficijent determinacije ($R^2=0,418$) ukazuje da 41,8% varijabiliteta preduzetničkih namera može biti objašnjeno ovim skupom prediktora, dok podešeni koeficijent determinacije ($\text{adj}R^2=0,395$) potvrđuje da model zadržava gotovo istu količinu objašnjenog varijabiliteta.

Tabela 4: Rezultati *stepwise* regresione analize – poslednja iteracija

Prediktori	Nestandardizovani koeficijenti		Standardizovani koeficijenti	t	p vrednost
	B	Std. greška	Beta		
Konstanta	-0,426	0,612		-0,696	0,489
Finansijski faktori	0,426	0,149	0,283	2,864	0,005
Profesionalni razvoj	0,419	0,107	0,378	3,923	0,000
Strah od neuspeha i prepreke	0,292	0,119	0,221	2,452	0,016

Izvor: Sopstveno istraživanje autora

5. ZAKLJUČAK

U ovom radu prikazani su rezultati istraživanja sprovedenog sa ciljem ispitivanja povezanosti različitih motivacionih faktora na preduzetničke namere, kao i ispitivanja potencijala njihove prediktivne moći u Republici Srbiji na uzorku od 81 ispitanika. Rezultati korelacione analize ukazuju na to da je 5 od 6 motivacionih faktora statistički značajno umereno jako korelisano sa preduzetničkim namerama pojedinaca. Jedina grupa faktora koja nije pokazala statističku značajnost jesu Socijalni faktori. Rezultati *stepwise* regresione analize pokazali su da su Finansijski faktori, Profesionalni razvoj i Strah od neuspeha statistički značajni prediktori preduzetničkih namera, dok faktori Samostalnosti, Socijalni faktori i Lična motivacija nisu pokazali značajnost. Dobijeni rezultati delimično potvrđuju teorijsku osnovu ovog istraživanja i ukazuju na važnost razvoja motivacionih faktora zarad razvoja preduzetništva, a samim tim i čitave ekonomije ove zemlje. Osnovno ograničenje istraživanja jeste relativno mali uzorak. Dalji pravci istraživanja mogu biti usmereni na povećanje uzorka sa ciljem obezbeđivanja veće reprezentativnosti, kao i na detaljniju analizu uticaja pojedinačnih faktora u različitim demografskim i institucionalnim kontekstima.

LITERATURA

- [1] Aldrich, H. E., & Cliff, J. E. (2003). The pervasive effects of family on entrepreneurship: Toward a family embeddedness perspective. *Journal of Business Venturing*, 18(5), 573–596.

- [2] Al-Mamary, Y. H., & Alshallaqi, M. (2022). Impact of autonomy, innovativeness, risk-taking, proactiveness, and competitive aggressiveness on students' intention to start a new venture. *Journal of Innovation & Knowledge*, 7(4), 100239.
- [3] Amidžić, R. (2019). A set of factors related to the opportunity motivation: Analysis of Early-stage entrepreneurs from SEE. *Strategic Management*, 24(2).
- [4] Asante, E. A., & Affum-Osei, E. (2019). Entrepreneurship as a career choice: The impact of locus of control on aspiring entrepreneurs' opportunity recognition. *Journal of Business Research*, 98, 227-235.
- [5] Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- [6] Benzing, C., & Chu, H. M. (2009). A comparison of the motivations of small business owners in Africa. *Journal of small business and enterprise development*, 16(1), 60-77.
- [7] Brändle, L., & Kuckertz, A. (2023). Inequality and entrepreneurial agency: how social class origins affect entrepreneurial self-efficacy. *Business & Society*, 62(8), 1586-1636.
- [8] Brockhaus, R. H. (1980). Risk taking propensity of entrepreneurs. *Academy of Management Journal*, 23(3), 509-520.
- [9] Burlea-Schiopoiu, A., & Popovici, N. (2024). Social inclusion: A factor that influences the sustainable entrepreneurial behavior of Generation Z. *Administrative Sciences*, 14(3), 59.
- [10] Carsrud, A., & Brännback, M. (2011). Entrepreneurial motivations: What do we still need to know? *Journal of Small Business Management*, 49(1), 9-26.
- [11] Eniola, A. A. (2021). The entrepreneur motivation and financing sources. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 7(1), 25.
- [12] Gartner, W. B. (1985). A conceptual framework for describing the phenomenon of new venture creation. *Academy of Management Review*, 10(4), 696-706.
- [13] Gibb, A. (1993). The enterprise culture and education: Understanding enterprise education and its links with small business, entrepreneurship, and wider educational goals. *International Small Business Journal*, 11(3), 11-34.
- [14] Hisrich, R. D., & Brush, C. (1984). The woman entrepreneur: Management skills and business problems. *Journal of Small Business Management*, 22(1), 30-37.
- [15] Hisrich, R. D., & Peters, M. P. (1986). *Entrepreneurship: Starting, Developing, and Managing a New Enterprise*. Homewood, IL: Irwin.
- [16] Hoogendoorn, B., O'Hagan-Luff, M., Ramezani, S., & van Stel, A. (2024). Does self-employment provide a bridge to retirement?. *Cambridge Journal of Economics*, 48(4), 767-784.
- [17] McClelland, D. C. (1961). *The Achieving Society*. Princeton, NJ: Van Nostrand.
- [18] McClelland, D. C., & Winter, G. D. (1969). *Motivating economic achievement*. New York, NY: Free Press.
- [19] Morris, M. H., Kuratko, D. F., Santos, S. C., & Soleimanof, S. (2024). Fear and the poverty entrepreneur: The paradox of failure and success. *Business Horizons*, 67(1), 41-54.
- [20] Rakićević, Z. & Anđelić, O. (2025). *Vrednovanje preduzetničke ideje: Metodologija Lean biznis plana*. Beograd: FON.
- [21] Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs: General and Applied*, 80(1), 1-28.
- [22] Schjoedt, L., & Shaver, K. G. (2007). Deciding on an entrepreneurial career: A test of the pull and push hypotheses using the panel study of entrepreneurial dynamics data. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 31(5), 733-752.
- [23] Shane, S., Locke, E. A., & Collins, C. J. (2003). Entrepreneurial motivation. *Human Resource Management Review*, 13(2), 257-279.

- [24] Shapero, A., & Sokol, L. (1982). The social dimensions of entrepreneurship. In C. A. Kent, D. L. Sexton, & K. H. Vesper (Eds.), *Encyclopedia of Entrepreneurship* (pp. 72–90). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- [25] Stefanovic, I., Prokic, S., & Rankovic, L. (2010). *Motivational and success factors of entrepreneurs: the evidence from a developing country*. Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci: časopis za ekonomsku teoriju i praksu, 28(2), 251-269.
- [26] Sun, J., Shi, J., & Zhang, J. (2023). From entrepreneurship education to entrepreneurial intention: Mindset, motivation, and prior exposure. *Frontiers in Psychology*, 14, 954118.
- [27] Uy, M. A., Foo, M. D., & Song, Z. (2013). Joint effects of prior start-up experience and coping strategies on entrepreneurs' psychological well-being. *Journal of Business Venturing*, 28(5), 583–597.
- [28] Wang, L., Prieto, L., & Hinrichs, K. T. (2010). Direct and indirect effects of individual and environmental factors on motivation for self-employment. *Journal of Developmental Entrepreneurship*, 15(04), 481-502.